

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Censuris, In Qua Sex Disputationibus De Poenis Ecclesiasticis, deque
Irregularitate fusè tractatur, cum Indicibus necessariis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

§. 1. Expenditur hæc priuatio in genere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76667)

§. I.

Expenditur hæc priuatio in genere.

- 1 Excommunicatus priuatus est quolibet actu pertinente ad iudicium.
- 2 Si excommunicatus huic forensi communicationi se ingerat excipi potest in qualibet parte iudicij.
- 3 Hanc exceptionem dilatoriam comparatione excommunicati tolerati opponere potest qui in eo iudicio interuenire debet.
- 4 Modus opponendi hanc exceptionem traditur. in cap. Pia. de exceptionib. in 6.
- 5 Exceptio probanda est intra octo dierum spatium à die oppositionis admittæ.
- 6 Probatio exceptionis apertissima esse debet. Et explicatur.
- 7 Opponens excommunicationem, & in probatione deficiens soluere tenetur reo omnes expensas ob eam dilationem factas.

1 **P**riuati excommunicatum quolibet actu pertinente ad iudicium in comperio est apud omnes. Quapropter nequit esse Iudex, actor, Aduocatus, vel testis, ut constat ex cap. veniens de testibus. Cap. decernimus de sententia excommunicati. Cap. 21. de exceptionib. in 6. & cap. penult. & ult. 1. quest. 6. Item cum excommunicatio etiam tolerato omnis communicationis cum fidelibus interdicta sit, & communicatio forensis fit communicatio maximi momenti & efficitur sanè hanc communicationem interdictam esse.

2 Vnde si excommunicatus huic forensi communicationi se ingerat, ultra peccatum quod committit, (quod regulariter mortale est,) potest à iudicio repelli per exceptionem excommunicationis. Quæ exceptio opponi potest in qualibet parte iudicij, scilicet ante sententiam, in ipsa sententia, & post sententiam ante ipsius executionem, ut constat ex cap. pia. eodem tit. in 6. Et tradit Glossa, & Panormit. in dicto cap. exceptionem num. 12. 19. 20. & 21. Felin. num. 13. Hugolin. tab. 2. cap. 15. §. 6. num. 1. Sayrus lib. 2. thesauri cap. 7. num. 6. Et rationem tradit Pontifex in dicto cap. pia. ut si censura Ecclesia magis timeatur, communionis periculum euitetur, contumaciæ vitium reprimatur & excommunicati dum à communibus actibus excludantur, rubore perisus facilius respiciant. Quod intelligendum est de exceptione excommunicationis opposita in vim dilatoriam, hoc est ad differendam actoris vel Iudicis intentionem. Secus verò de exceptione excommunicationis in vim peremptoria; hæc enim exceptio supponit actum iam factum, cuius valor exceptione excommunicationis infirmari intenditur. Vti colligitur ex Glossa in d. cap. pia. verbo opponit, Et ibi Ancharian. n. 3. Panormit. in d. exceptionem n. 22. Felin. num. 13. Sayrus alii relatis lib. 2. thesauri, c. 7. num. 7.

Hanc autem exceptionem dilatoriam comparatione excommunicati tolerati opponere potest qui in eo iudicio interuenire debet, ut est pars aduersa, Iudex, procurator, Notarius, Aduocatus, &c. Comparatione vero excommunicati vitandi non solum potest, sed tenetur, quia quilibet fidelis tenetur huius communicationem vitare quoad possit, sicuti tradunt alii relatis Hugolin. tab. 2. cap. 13. §. 7. num. 5. Sayrus lib. 2. cap. 7. num. 8.

4 Modus autem opponendi hanc exceptionem traditus est ab Innoc. IV. in dicto cap. pia. de exceptionib. in 6. nempe ut exprimat excommunicationis maioris species, illiusque Author. Nam cum hæc exceptio manifestissimis documentis comprobanda sit, necessario exit declarari, quæ excommunicatio, & ob quam causam contracta sit. Itemque illius Authorem, an inquam à lege, an à Iudice ordinario, vel delegato promanauerit excommunicatio. Cum sæpè ex defectu potestatis contingat excommunicationem nullam esse. Præterquam quòd delegato incumbit ostendere iurisdictionis formam, aliàs eius excommunicatio vim non obtinebit.

5 Exceptio probanda est infra octo dierum spatium à die oppositionis admittæ; ut habetur dicto cap. pia. Et ibi Glossa, verbo octo dierum, de exceptionib. in 6. In quo numero computantur etiam dies feriales, iuxta leg. siue pars. Cod. de Dilationib. & leg. 1. ff. de feriis. Et tradit Marian. Socinus in cap. sacris num. 443. de sententia excommunicati. Etenim cum hæc dilatio, ut inquit Glossa in dicto cap. pia, sæpè malitiosè opponatur, cedatque in grauamen iudicij, merito ad breue illud tempus restringitur. Neque Iudici permittitur hoc tempus prorogare. Tum quia est à lege statutum, & determinatum. Tum quia cederet in præiudicium illius cui excommunicatio est opposita, cum ei omnes expensæ soluendæ sint, actore infra illud tempus non probante. Et tradit Ioann. Andreas dicto capite pia. & in capite solet, de sententia excommun. lib. 6. Et Marian. Socinus dicto cap. sacris num. 446. quos refert, & sequitur Say-

rus lib. 2. de excommunicat. cap. 7. num. 17. Hoc autem procedit quando opponens nullâ legitimâ causâ impeditus est, quominus infra illud tempus probare exceptionem possit, nam si iustâ causâ impediatur, ut esset si morbo graui teneretur, actoris malitiâ, vel Iudicis omissione retardaretur, posset & deberet Iudex tempus probationis prorogare. Sicuti ex Innocent. Archiepiscopo, Ioann. Andrea, & Philippo Franco in cap. pia. de exceptionib. in 6. refert Sayrus dicto cap. 7. numero 15. quia tempus concessum à lege subintelligi debet habile, & expeditum pro consecutione effectus, in quem conceditur.

Probatio verò exceptionis apertissima esse debet, ut dicitur dicto cap. pia. ibi; apertissimis documentis. Quare nec vnus testis sufficit, tamen si fama adiuetur: nam esse fama sufficit, ut infamatus vitetur argum. cap. illud, de Clerico excommunicato. ministrante. Cap. cum desideres, de sententia excommunicati. quia non agitur de graui præiudicio, ut docuit Couarrua. capite alma mater. part. §. 1. numero 1. attamen ad effectum repellendi infamatum à iudicio insufficientes est; quia hæc repulsa graue illi præiudicium parat. Et que expressa repulsa condemnatio, & pœnæ inflicto, quæ absque lucida probatione iniungi non potest, iuxta doctrinam Cyni in leg. finali. Cod. de Quæstionibus. Illa igitur erit sufficiens probatio, primò si fiat per confessionem ipsius, cui est excommunicatio opposita. argum. leg. conuicta. Cod. de confessis. Et capite, in iuncta Glossa eodem tit. Secundo duobus testibus omni exceptione maioribus, qui præcætes fuerunt sententia in eum lata. Vti tradit Glossa in dicto capite. pia. verbo documentis de exceptionib. in 6. & ibi Geminian. Ancharian & Francus, Marian. Socin. ca. sacris. numero 446. de sententia excommunicati. Et capite de monialibus, num. 3. eodem titulo. Tertio probatur excommunicatio, si ab homine lata sit instrumentum authenticum sententiæ. Si à iure instrumentum authenticum factum continente. Vti docet Marian. Socinus in dicto capite de monialibus. numero 3. de sententia excommunicati. Panormit. in cap. post cessionem. numero 3. & ibi Felin. numero 11. & 17. de probationibus. Hugolin. tab. 2. capite 15. §. 10. numero 7. Sayrus lib. 2. de excommunicat. capite 7. numero 18. Quarto sufficiens est excommunicationis probatio, si probes denunciatum esse; nam et si aliquando fieri possit aliquem iniuste denunciatum quia tamen id raro, vel nunquam contingit, ideo probata denunciatum arguenda est probata excommunicatio, ut in negantem transferatur onus probationis. Vti colligitur ex capite. licet de sententia excommunicati. lib. 6. vbi Bonifac. VIII. statuit denunciatum in iudicialibus, & extrajudicialibus, & legitimis actibus vitari, quouque probet se excommunicatum non esse. Et in Extrauag. Ad curandam scandalum, ex sola notitia denunciatum coguntur fideles denunciatum vitare, qui aliam de excommunicatione notitiam haberent; quia præsumi nequit falsitas, & deceptio in his que publicè facta sunt. Atque ita docent Hostiens. & Panormit. in cap. prudentiam de officio Iudicis delegati. Ioann. Andr. & Immola in cap. licet, de sententia excommunicati. in 6. Et alii relatis Sayrus lib. 2. thesauri, capite 7. numero 19. Et licet aliqui grauiissimi Doctores, ut Couarrua. in cap. alma mater. part. §. 3. numero 1. Rebuff. respit. in capite postulatist. numero 76. de Clerico excommunicato. ministr. & alij relati à Sayro dicto capite 7. numero 19, asserant hanc denunciatum probationem sufficere pro exceptione dilatoria, & non pro peremptoria, ut potest maioris præiudicij. Rectius ipse Sayrus existimat pro quolibet dilatione hanc probationem insufficientem esse. Argum. dicti capite. licet. Et Extrauag. Ad curandam.

Quod si opponens excommunicationem in probatione defecerit soluere tenetur reo omnes expensas ob eam dilationem factas, iuxta Textum in capite Pia. de exceptionib. lib. 6. à qua obligatione eximitur, tamen si in secunda instantia exceptiones probauerit. Vti tradit Ioann. Andreas in dicto cap. Pia. At si ipse exceptionem probauerit, e contrario verò exceptus absolutioem examinandum est, an absolutio publica sit, ita vt probabiliter ignorari non possit, vel e contra; si absolutio ignorari probabiliter potest, non est ad solutionem expensarum condemnandus, secus verò si nulla probabilis ignorantia monstrari possit, ut pluribus comprobatur Sayrus, lib. 2. thesauri, capite 7. numero 20. vbi numero 21, aduertit ex dicto capite pia durante eadem causâ hanc excommunicationis exceptionem opponi non posse ultra duas vices, nisi superueniret noua excommunicatio, vel de antiqua euident, & propria probatione, ne ob has dilationes lites differantur, & partes laboribus, & expensis fatigentur.